

התעורר מעמוד 19) טען, הוא נלחם כבר מיספר חודשים. עוד לפני שיושמה הרפורמה. בני פלד צדק בכל אחד מטיעוניה. הוא ביטא לא רק את הרגשות של קציני קבע רבים, אלא גם את תחושתם של שיכבות רבות בציבור השכירים במדינה שהרפורמה במיסוי עשתה להם עול. הוא צדק בכל מאת האחוזים. אבל הוא גם שגה במאה אחוז.

”לא יכולים להסכים!”

כותבו של כל מפקד בצה”ל שתהינה לו דיעות משלו בענייני כלכלה ומי סים, ממש כמו שהוא זכאי להחזיק בדי עות פוליטיות משלו, הריגות ויוצאות דופן ככל שתהינה. אבל שום שילטון דמוקרטי אינו יכול להרשות לעצמו שמפקד בכיר בצבא, יני קוט בצעדים כדי לממש את דיעותיו אלה. בפורטוגל יכול מפקד חיל-האוויר לצד עוד בהפגנות-רחוב ולהפריח טיסמאות כנגד הממשלה. ישראל, למרבה המזל, עדיין איננה פורטוגל. וכאשר מפקד חיל-

באופן מוחלט. נכנענו להחלטה כיוון ש-אנחנו צבא. נאבקנו ככל שיכולנו, אבל חוק זה חוק ופקודה זו פקודה ואנו מבצעים. אבל בשום פנים אין אנו יכולים להסכים לראות את הרכב לקצינים כתנאי שירות... יש התמרמרות גדולה בצבא ולפי דעתי, התמרמרות צודקת!” הראיון עם מערכת ידיעות אחרונות לא נערך בשבוע האחרון. מוטה גור לא אמר את שאמר, בעיקבות התפוצצות פרשת בני פלד. הראיון עם מוטה עוכב למפיר סוף כמשך שבועות עריו ראשי-הממשלה יצחק רבין עצמו.

העיכוב לא נבע בשל הפסקה הנוגעת לרפורמה, אלא בשל דברים חמורים הרבה יותר אותם אמר מוטה בראיון. בתור קצת תפקידו כממלא מקום שריהביטחון, ששהה אותם ימים בארצות-הברית, מנע רבין את פירסום דבריו של מוטה. כאשר חזר שמעון פרס לארץ, העביר אליו רבין את הראיון ופרס הוא שאישר את פירסומו. או התערב ראשי-הממשלה ותבע לחוק מהראיון כמה קטעים שהיו על-לים להסעיר רוחות. גם בתוך הדברים שהותרו לפירסום כלולות כמה פסקאות שתהינה להן בעתיד השלכות חמורות. אולם מוטה לא ידע מראש, כאשר

רבין בין אריק ומוטה: מי פה המפקד?

האוויר מודיע כי יעמיד את רכבו הצה”לי ולא ישתמש בו כמחאה על מדיניות-המיר סוי לגבי צה”ל, עליה החליטה הממשלה — אין כל הכרז בין צעד כזה לבין מפקד שהיה מחליט להחזיר למדי שדה את אותות-המידחמה שלו כמחאה על הנסיגה מסיני.

רק כאשר, בעיקבות הפירסום והתהודה הציבורית, הסתברה האלוף פלד חומרת מעשהו, הוא ניסה לחזור בו. באמצעות דובר צה”ל הופצה גישה אידיאולוגית לתירוץ מעשהו. כל אמצעי-התיקשורת גויסו כדי להסביר לציבור כי הוא לא הובן כראוי, כי אין בכונתו לנקוט בכל צעד מחאה, וכי לא רק שהוא אינו מתי נגד לרפורמה, אלא שהוא מחייב אותה ורואה בה פתח הצלה למוסר המיסים במדינה. הטיעון הוא אישי, פרטי וסמי-לי... ניסו להסביר את צעדיו. היה זה מאוחר מדי. שכן, מה שצה”ל ניסה להציג כבעייה פרטית של בני פלד, שאיננה למעשה בעייה, הפך לעניין כלל צה”לי. האדוף פלד לא היה נוקט בצעד דים שנקט לולא קיבל את גיבויו המלא של הרמטכ”ל, רב-אלוף מרדכי (”מוטה”) גור. והנה, מפיו של מוטה גור עצמו, מסתבר שמה שעשה פלד לא היה מעשה פרטי, אישי וסמלי, אלא ביטוי לתחושה של הפיקוד העליון כולו.

בראיון שפורסם ביום השישי האחרון בידיעות אחרונות אמר הרמטכ”ל: ”לפי הערכתי הרפורמה כלפי צה”ל בשאלות הרכב, הטלפונים והדיוור, היא לא צודקת אפשר היה להתייחס בסלחנות לשגי-

אתו של הרמטכ”ל מוטה גור, אילו היתה פליטת-פה מיקרית. אלא שהוא לא היתה כזו. אי אפשר לנתק אותה ממערכת היחסים המורכבת והמסובכת, השוררת בי חודשים האחרונים בין הרמטכ”ל לבין הממשלה, ובין הרמטכ”ל לבין ראשי-הממ” שלה, יצחק רבין.

רבין עזב במחאה

רקע ליחסים אלה נובע במקורו ממי נוי החפזו של הרמטכ”ל הנוכחי, רבין אלוף מוטה גור נמסר בירושה לממשלתו של יצחק רבין על ידי משה דיין, שערב פרישתו מהממשלה כפה עליה מינוי רמטכ”ל כרצונו.

אלם אם בשנה הראשונה עדיין היו יחסים בין ראשי-הממשלה לבין הרמטכ”ל יחסי עבודה קורקטיים, הם הלכו והחריפו בחודשים האחרונים. התנגשות הגלויה הראשונה בין הרמטכ”ל לבין רבין אירעה על רקע רצונו של רבין להחזיר את אלוף (מיל) אריאל שרון לשירות בצבא הקבע. מוטה גור התנגד לכך בתקיפות. גם שר הביטחון שמעון פרס לא הצליח לשכנעו לחזור בו מהתנגדות זו.

החלטתו של רבין למנות את אריק שרון ליועצו הביטחוני מבני שנועץ תחילה ברמטכ”ל ושרי-הביטחון, היתה מטירת-לחי פומבית ראשונה לשניים. על רקע זה החי ריפו הידוקי הדיעות וגם היחסים האישיים. מוטה עשה צעד חסר-תקדים, כאשר התנגד לצירופו של אריק לסיור שערך ראשי-הממשלה במעברי ההרים בי סיני. בעמדתו אלה הוא קיבל גיבוי מלא משמעון פרס.

אלא שגם פרס עשה בשבועות האחרונים צעד שהיה בו משום פגיעה ברמטכ”ל. כאשר החליט פרס למנות את האלוף ישראל (”טליק”) טל כעוזרו המיוחד, תבע מוטה כי טליק ירוש מתפקיד-החירום שנקבע לו במילואים. לא ייתכן, טען מוטה במידה רבה של צדק, ”שאותו אדם יהיה ממונה מעלי במשרד הביטחון וכסוף לי בצה”ל.” טליק הציב כתנאי לקבלת משרת היועץ את השארת

פרס ורבין: מי יצית את האש?

תפקיד-החירום בידיו. פרס נכנע לתביעותיו של טל ויצר בכך קרע גלוי ראשון עם הרמטכ”ל. כשהוא לחוץ משני העברים בידיו שני מומחים ביטחוניים בעלי שרי עור קומה — אריק מצד אחד וטליק מצד שני — חל פיתוח במעמדו של הרמטכ”ל כאישיות הביטחונית הבכירה ביותר במדינה. על רקע זה התחדדו היחסים בינו לבין רבין, הביאו לשורה של התבטאויות חריפות חריפות ולחרושת לחישה בדבר כוונתו של ראשי-הממשלה לחסל ולקבוע יורש לתפקיד הרמטכ”ל. הדברים הגיעו לשיא באירוע שנערך לאחרונה. ראשי-הממשלה ביקר בחריפות את צעדו של האלוף פלד, וחוא את עזב אירוע מסוים באקט שז הפגנת מחאה. שמעון פרס מיהר להתייצב לצידו של הרמטכ”ל.

מקורות משרד-הביטחון הודלף לעת-רות כי הביקורת שמתח ראשי-הממשלה על עמדת הצבא בפרשת הרפורמה היא פגיעה מעליבה בפרס ובגור. אבל רבין לא נרתע מכך. כדי לתת תוקף לדעתו שלא הגיעה לידיעת הציבור, חזר עליה בפומבי. ”ב-28 שנות קיומו של צה”ל דאגו האחראים לכך שהצבא לא יהיה מעורב בווי כוחים פוליטיים, כלכליים או חברתיים, אמר רבין. היתה זו נזיפה גלויה כשרי-הביטחון וברמטכ”ל, עליהם הצביע רבין כאחראים להפגנת המחאה של האדוף פלד.

רבין מרד ראשון

רבין הוא האחרון הזכאי לדבר על אי מעורבות הצבא בעניינים אי רחיים. העירו מקורבי פרס. הם הזכירו כי בשנת 1949, היה זה יצחק רבין, שהפר פקודה מפורשת של ראשי-הממשלה ושרי הביטחון שאסר על קציני צה”ל להשתתף בכנס הפלמ”ח. כתוצאה מהפרת פקודה זו, שפורשה על ידי בן-גוריון כהתערבות גלויה של מפקד בכיר בצה”ל בנושא פוליטי, הועש רבין על-ידי בן-גוריון. קידום הקאריירה הצבאית שלו עוכב, והוא יכול היה להגיע לתפקיד הרמטכ”ל רק אחרי הסתלקותו של בן-גוריון.

אלא שטענה מסוג זה היא בבחינת בומרנג למשמיעים אותה. שכן ביגי היא מגיב בחומרה הרבה יותר גדולה משהגיב השבוע רבין בפרשת האלוף פלד. אין ספק שהוא לא היה מהסס מלפטר את מפקד חיל-האוויר והרמטכ”ל מהצבא בעיקבות הדברים שהשמוי עו נגד הרשות האזרחית. במקרים הרבה פחות חמורים הוא נהג ביד תקי פה ללא רחמים.

פרשת פלד החריפה את היחסים, המתור חים בלאו חכי. בין ראשי-הממשלה ושרי הביטחון, הביאה אותם לידי עימות גלוי בישיבת הממשלה שנערכה השבוע. כאשר קבל פרס כי רבין לא מצא לנכון להיחזק בו בטרם החליט על עמדתו ותגובותיו השיב לו רבין בסיגנון חסר-תקדים: ”לא

רבין מרד ראשון

ראיתי צורך לדבר איתך על כך.” קשה היה להגדיר את היחסים שנחשפו השבוע בצמרת, כדוגמא אידיאלית לעבודת צוות וליחסי שיתוף והבנה. בפעם הראשו גה, מאז תקופת כהונתו של מינחס לבון כי שרי-הביטחון בממשלתו של משה שרת, נח-שף לעיני הציבור מאבק הכוחות המתנהל בין ראשי-הממשלה לבין ראשי מערכת הביטחון. תהיה זו אשליה להניח שהמאבק הסתיים עם הודעתם של שרי-הביטחון והרמטכ”ל, כי הם מקבלים את הכרעתו של רבין בעניין וכי צה”ל לא ייבאק עוד לשינוי שיטת המיסוי לגבי קציני-הקבע. פרשת מרד-המכונות רק החריפה את המאבק בין ראשי-הממשלה מי צד אחד ושרי-הביטחון וברמטכ”ל מי מצד שני. היא גרמה למצב כי לא יהיה ליצחק רבין מנוס מקבלת החלטות חותכות בקשר למערכת הביטחון בעתיד הקרוב.